

Menorca màgica

Carlos Garrido acaba de publicar un llibre que investiga els mites amagats de Menorca.

Favaritx.

C GARRIDO

Conten les històries que els fills de Déu, els estrangers innominats, arribaren de lluny i s'enamoraren de les dones, filles de Caïn. Ningú sabia quina era la procedència exacta d'aquells éssers bells i forts. Ningú sabia tampoc si eren àngels. Diuen les Escripures que un reclam poderós els féu instal·lar-se a la terra, potser la urgència de la carn, a punt per a l'encontre amorós. Els estrangers i les dones engendraren els gegants. Potser els mateixos que, fa molts segles, habitaven Menorca.

Menorca, l'illa ampla i suau com el palmell d'una mà, oberta a tots els vents, fa propicis els viatges. Recórrer-la lentament, assaborint cada in-

dret, ha estat l'objectiu de Carlos Garrido en escriure *Menorca màgica*, un trajecte per aquesta terra de gegants. Des de la reivindicació del que és màgic —l'espai i el temps on els homes han sabut imaginar facècies—, l'autor recorre la geografia de l'illa. Però no es tracta només d'un itinerari extern, encara que les navetes i les taules, les coves i els barrancs, el Toro, els cementiris, els castells i les ciutats hi ocupin un lloc primordial, sinó que la ruta que emprèn és, sobretot, la recerca d'aquella illa mítica que enlluernava els viatgers des de la mar. Quan els fenicis navegaven de nit prop de la costa menorquina, podien veure les fogateres enceses:

"Tota la meva vida es lliga a tu, com en la nit les flames a la fosca", va dir Bartomeu Rosselló Pòrcel referint-se a una altra illa. Captivats pel foc que els fascinava des de la distància, l'anomenaren Nura: l'illa dels focs.

Sempre he cregut que les illes són terres especialment riques: sovint en un espai no gaire extens, entre el blau del cel i de l'aigua, s'hi combinen quimeres i somnis, creences i pors. Enlloc la vida no és tan intensa com en aquests recers del Mediterrani. Segons Carlos Garrido tota l'illa és un somni, conegut molt abans d'anar-hi per primera vegada, alhora pròxim i mai no descobert del tot. Menorca deu ser el somni dels que són capaços

d'aproximar-se a la màgia.

Menorca màgica és el segon volum d'una sèrie que l'autor té previst dedicar a les Balears. De moment, dos llibres al mercat: dedicats a Mallorca i a Menorca, respectivament. Conegut per la seva tasca com a periodista i instal·lat a les Balears des de l'any 1976, ha escrit diferents assajos i proses de creació. Guionista i director de dues sèries a TVE Balears, basades precisament en les obres *Mallorca Màgica* (1988) i *Menorca Màgica* (1989), coneix bé l'illa considerada durant centúries un lloc de culte i misteris.

Descobrir les paraules admirables rere les pedres, les tombes on els gegants repo-

Torre dels anglesos, a Fornells.

C. GARRIDO

sen, després de lluites d'amor o de supervivència, resseguir el misteri de Son Bou o escoltar les campanes que sonen des de les profunditats marines, acostar-nos a ciutats on els mites són realitat present, fer la ruta dels morts, i sentir l'alè del Diable, quan el vent bufa entre la terra i l'arena.

És clar que una terra, qual-sevol indret del món, no és únicament una extensió geogràfica amb uns determinats accidents que la individualitzen. És també els homes que hi han viscut i que hi viuen, la seva capacitat d'explicar-se tot el que els envolta, els gestos que repeteixen una vida rere l'altra, les llegendes i els somnis. Per això, en viatjar a Menorca, hem d'oblidar la pressa, i hem de preparar els sentits per capturar les ombres. Rere les ombres més belles, inevitablement, sorgeix la màgia.

Maria de la Pau Janer

El somni de l'illa

■ Qui fou primer: la realitat o el somni? ¿Hem somniat coses perquè abans les havíem trobat a la realitat o, per contra, les vam trobar perquè prèviament havien estat somniades? Aquest és el dilema de la percepció secreta de les coses, de la dimensió màgica de la imaginació.

Hi ha terres, com les illes, que en moltes ocasions hem somniat abans de conèixer. El cas de Menorca n'és un.

La balear menor és una illa que sembla sortida de la invenció d'un escriptor. Una costa nord ferotge i fosca, fuetjada per la tramuntana, lloc de naufragis i vaixells fantasmes que, a més, és damunt un terreny del Primari. Obscur, antic, amb les traces misterioses dels fòssils.

Per contra, la costa sud és oberta, suau, plena d'arenals i

cales tranquïlles. Allí desemboquen els barrancs, que també són com llocs impossibles: congosts plens de vegetació i aigua en una illa tradicionalment seca i sense arbres.

Ningú hauria imaginat millor aquestes planícies verdes de Menorca, amb tanques de pedra i els antics temples de taula o la fortalesa de la naveta. Ni tampoc l'encís de ciutats prehistòriques per als morts com la de Cales Coves.

El mateix Monte Toro, vigilant i punxegut, té una forma estranya, que sembla modelada per la mà humana. Està just al lloc millor per dominar tota l'illa, com si algú l'hagués escollit.

També el port de Maó, amb les seves illetes i racons plens d'història novel·lesca —l'illa del Rei i les runes de l'hospital militar, el cementiri dels

anglesos, les restes del castell de Sant Felip, el Llatzaret— als qual tingué lloc el dramàtic record de fets de sang i armes: la presa de Maó per Barbarossa, les conquestes i reconquestes dels anglesos i espanyols, els naufragis, les pestes...

Avui, quan el mot *màgia* està ja tan desprestigiad per l'ús espuri i abusi, hem de recuperar la veritable màgia que és poder. Poder de la imaginació, poder del paisatge, del magnetisme de la terra o la infinitat del cel.

Màgia que no és sinó l'aplicació d'aquell principi que diu que portem en la nostra ànima els paisatges que veiem a l'exterior. I que, per tant, si els coneixem, ens internem també en aquest altre viatge cap al més profund de nosaltres mateixos.